

บทบรรณาธิการ เล่ม ๑๑

คำถาม การรับฟังพยานหลักฐานในคดีแพ่ง จะต้องถือข้อเท็จจริงจากการเปรียบเทียบปรับของพนักงานสอบสวน ความเห็นในการสั่งฟ้องของพนักงานสอบสวน ความเห็นของพนักงานอัยการที่มีคำสั่งไม่ฟ้องคดี หรือไม่ หรือต้องวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานในสำนวนคดีแพ่ง

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

ก. การเปรียบเทียบของพนักงานสอบสวน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๓๒/๒๕๓๘ การที่โจทก์ที่ ๓ ยอมให้พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับในข้อหาขับรถโดยความประมาททำให้คดีอาญาระงับ แต่ผลของการเปรียบเทียบปรับดังกล่าวไม่ใช่คำพิพากษาในคดีส่วนอาญาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖ การพิพากษาคดีส่วนแพ่งศาลจึงไม่จำเป็นต้องถือข้อเท็จจริงตาม

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๙๔๙/๒๕๒๘ การที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนในข้อหาขับรถประมาท เป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย และยินยอมให้พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับ ผลของการเปรียบเทียบปรับดังกล่าวไม่ใช่คำพิพากษาในส่วนอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๖ ดังนั้น การพิพากษาคดีส่วนแพ่งศาลจึงไม่จำเป็นต้องถือข้อเท็จจริงตามดังที่บัญญัติไว้ในบทมาตราดังกล่าว และจำเลยอาจนำสืบโต้แย้งเป็นอย่างอื่นได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๖/๒๕๓๘ การที่จำเลยที่ ๑ ยอมรับต่อพนักงานสอบสวนในคดีอาญาว่าตนขับรถโดยประมาทชนรถยนต์คันที่ ๖, ๗ และยอมให้พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับมีผลเพียงทำให้คดีอาญาลегกันตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๗ แต่การเปรียบเทียบปรับดังกล่าวไม่ใช่คำพิพากษาคดีส่วนอาญา ไม่ต้องด้วยมาตรา ๔๖ ที่คดีในส่วนแพ่งจะต้องถือข้อเท็จจริงตาม การที่ศาลถือเอาข้อเท็จจริงในคดีอาญาดังกล่าวมาชี้ขาดตัดสินคดีแพ่งจึงไม่ชอบ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๕๓/๒๕๕๐ การที่จำเลยที่ ๑ ยอมให้พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับและชำระค่าปรับแล้ว มีผลเพียงทำให้คดีอาญาดังกล่าวเลิกกันตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๗ เท่านั้น การเปรียบเทียบปรับของพนักงานสอบสวนดังกล่าวไม่ใช่คำพิพากษาคดีส่วนอาญา กรณีจึงไม่ต้องด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖ ที่คดีในส่วนแพ่งจะต้องถือข้อเท็จจริง

ตามที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ถือเอาข้อเท็จจริงในคดีอาญาที่จำเลยที่ ๑ ยอมรับต่อพนักงานสอบสวนว่า จำเลยที่ ๑ ขับรถยนต์โดยประมาทมาซึ่งขาดัดสินคดีนี้เป็นการไม่ชอบ

ข. ความเห็นของพนักงานสอบสวน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒๗/๑-๘๒๗/๒/๒๕๕๐ จำเลยที่ ๑ เป็นข้าราชการสังกัดกรมทางหลวงจำเลยที่ ๒ ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ขับรถยนต์ของทางราชการกลับจากตรวจงาน และได้เกิดเหตุชนกับรถยนต์ที่มี ม. เป็นผู้ขับซึ่งเป็นเหตุให้ ม. กับผู้โดยสารในรถ ๒ คน ถึงแก่ความตาย แม้พนักงานสอบสวนมีคำสั่งฟ้อง ม. ด้วยก็ตาม แต่ความเห็นของพนักงานสอบสวนตามรายงานการสอบสวนไม่ใช่ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา จึงไม่ต้องด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖ ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่ง ศาลไม่จำเป็นต้องถือข้อเท็จจริงตามความเห็นของพนักงานสอบสวน การวินิจฉัยพยานหลักฐานในคดีนี้ยอมเป็นไปตามที่คู่ความนำสืบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๙/๒๕๕๖ ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่ง ศาลจำเป็นต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖ กรณีไม่มีทางที่จะขยายไปถึงความเห็นของพนักงานสอบสวนให้เป็นการผูกมัดศาลที่พิพากษาคดีส่วนแพ่งในภายหลัง ความเห็นของพนักงานสอบสวนไม่ใช่คำพิพากษาคดีส่วนอาญา ฉะนั้นในการพิพากษาคดีส่วนแพ่งจึงไม่จำเป็นต้องถือตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๒๘/๒๕๓๐ ความเห็นของพนักงานสอบสวนที่วินิจฉัยว่าเหตุเกิดขึ้นเป็นการสุดวิสัยนั้น ไม่ใช่ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา จึงไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๖ ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่ง ศาลไม่จำเป็นต้องถือข้อเท็จจริงตามความเห็นของพนักงานสอบสวน

ค. ความเห็นของพนักงานอัยการ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๕๑/๒๕๓๘ การที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดียังมิได้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาและมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าโจทก์ไม่มีความผิดจึงไม่มีผลผูกพันคดีแพ่งตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖

คำถาม บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วแต่เป็นคนพิการทุพพลภาพ พุดและเดินไม่ได้ ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เลย จะเป็นโจทก์ฟ้องและดำเนินคดีต่อศาลในทางแพ่งได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๘๔/๒๕๕๐ โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยฐานกระทำความผิดต่อโจทก์โดยมี ท. บิดาโจทก์เป็นผู้ฟ้องและดำเนินคดีแทนในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรม

แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าโจทก์เป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วในขณะฟ้อง โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เยาว์ที่ต้องตกอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดาตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๖๖ วรรคหนึ่ง โจทก์ย่อมสามารถทำการใด ๆ ได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๑ แต่ขณะฟ้องโจทก์เป็นคนที่พิการทุพพลภาพพูดและเดินไม่ได้ ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เลย ท. บิดาโจทก์ ชอบที่จะไปดำเนินการร้องขอต่อศาลขอให้โจทก์เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถและตั้งผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ทรัพย์สินแล้วแต่กรณีก่อน ตราบใดที่ยังไม่มีคำสั่งศาลให้โจทก์เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถก็ต้องถือว่าโจทก์เป็นบุคคลที่มีความสามารถทำการใด ๆ ได้ด้วยตนเอง ตามกฎหมาย ซึ่งรวมทั้งการฟ้องและดำเนินคดีต่อศาล การที่ ท. บิดาโจทก์ลงลายมือชื่อในใบแต่งตั้งนายความให้ฟ้องคดีแทนโจทก์ โดยยังไม่มีคำสั่งศาลให้ ท. เป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ของโจทก์ จึงเป็นความบกพร่องในเรื่องความสามารถตามนัยแห่ง ป.วิ.พ. มาตรา ๕๖ กรณีจึงต้องทำการแก้ไขข้อบกพร่องเสียก่อน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๖/๒๕๕๑ อำนาจฟ้องในคดีนี้เป็นของโจทก์ซึ่งเกิดจากการกระทำละเมิดของลูกจ้างในทางการที่จ้างหรือตัวแทนของจำเลย แต่เนื่องจากโจทก์ได้รับบาดเจ็บสาหัสกายพิการและสมองได้รับการกระทบกระเทือนจนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้จนถึงวันฟ้อง ว. ภริยาโจทก์จึงฟ้องคดีนี้แทนในนามของโจทก์ซึ่งก็ปรากฏตามคำฟ้องว่า ก่อนฟ้องคดีนี้ ว. ได้ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลางขอให้ศาลมีคำสั่งว่าโจทก์เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ และตั้ง ว. เป็นผู้พิทักษ์ แต่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางยังไม่ได้มีคำสั่ง และต่อมาหลังจากโจทก์ฟ้องคดีนี้แล้วศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้มีคำสั่งว่า อาการของโจทก์ไม่ใช่เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ แต่เข้าลักษณะบุคคลวิกลจริตตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๔ จึงมีคำสั่งว่า โจทก์เป็นคนไร้ความสามารถและให้อยู่ในความอนุบาลของ ว. ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า โจทก์เป็นคนวิกลจริตมาตั้งแต่ ว. ยื่นคำร้องขอดังกล่าว ดังนั้น ขณะฟ้องคดีนี้โจทก์จึงเป็นบุคคลวิกลจริตซึ่งถือว่าเป็นผู้ไร้ความสามารถตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๕๖ โจทก์จะเสนอข้อหาต่อศาลได้ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวโดยต้องมีผู้อนุบาลเป็นผู้ทำการแทน แต่ตอนยื่นฟ้องยังไม่มีคำสั่งศาลตั้ง ว. เป็นผู้อนุบาลโจทก์ ว. จึงไม่มีสิทธิทำการแทนเท่ากับโจทก์เสนอข้อหาเอง อันเป็นการบกพร่องในเรื่องความสามารถเท่านั้น มิใช่ไม่มีอำนาจฟ้อง เมื่อต่อมาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีคำสั่งตั้ง ว. เป็นผู้อนุบาลโจทก์ ว. จึงมีอำนาจที่จะทำการแทนโจทก์ในการเสนอข้อหาของโจทก์ได้ การบกพร่องในเรื่องความสามารถนี้แก้ไขให้บริบูรณ์ได้ตาม

มาตรา ๕๖ เมื่อได้แก้ไขโดยร้องขอต่อศาลและศาลมีคำสั่งตั้งให้ ว. เป็นผู้อนุบาลมีอำนาจทำการแทนโจทก์แล้ว เหตุบกพร่องในเรื่องความสามารถก็หมดไป ทำให้การฟ้องคดีแทนโจทก์ที่บกพร่องมาแต่ต้นเป็นอันสมบูรณ์ด้วยการแก้ไขนี้แล้ว

คำถาม ในคดีแพ่ง คู่สัญญาจะตกลงกันเกี่ยวกับเรื่องศาลที่จะเสนอคำฟ้องได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๗๙/๒๕๕๑ ป.วิ.พ. มาตรา ๔ (๑) บัญญัติว่า “คำฟ้องให้เสนอต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาลไม่ว่าจำเลยจะมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรหรือไม่” ดังนั้น คำฟ้องของโจทก์จึงอาจเสนอต่อศาลได้สองศาลขึ้นไป คือศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลและศาลที่มีมูลคดีเกิดขึ้น ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย เมื่อสำนักงานของโจทก์เป็นสถานที่ที่มูลคดีเกิดขึ้น โจทก์จึงฟ้องจำเลยที่ ๒ ต่อศาลจังหวัดสระบุรีได้ ข้อตกลงที่ให้ฟ้องคดีที่ศาลแพ่งนั้น จึงขัดต่อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ไม่อาจใช้บังคับได้

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์

บรรณาธิการ